

חאנור בע"מ, שהיתה חברה למחנני ערובה, והשניה היתה חברת-סחר אנון בע"מ. ב-1952 הועמד הלפרין בפני בית-דין למניעת ספרות, כבעלה של חברת-סחר אנון, הואשם על ידי המשטרה הכלכלית בעבירות על חוקי המסע הזר והמס, בסכומים של כמה מאות אלפי ל"י.

באותה תקופה נעצר הלפרין, יחד עם כמה אחרים ממנהלי עומר, הואשם ביוזף מסמכים והפצתם. הוא הואשם על ידי המשטרה הכלכלית, כי קיבל רשיון מיוחד להבאת 13 אלף כותונות מחוץ-לארץ, בתנאי מפורש שמחצית כמות זו תיוצא למדינה אחרת. ברור שהמחצית לא יוצאה והלפרין המציא תמורת זאת מיסמך, שכאילו היה מכתב מחברה בארץ זרה, שטענה כי הכותונות אינן ראויים ליצוא. מכתב זה נמצא מזויף.

הלפרין ומונהל אחר של עומר אז, יעקב צינסקי, כיום בעל בית-מלון פאר בנתניה, זכו לא לפירסום רב בעתונות, עקב סירובם למסור טביעות אצבעות במשטרה. "אנחנו אנשי-יצבור ולא גונבני-תרנגולות, לכן לא נמסור טביעות אצבעות", הצהיר אז הלפרין בדומתיות.

★ ★ ★

200 אלף ל"י יתרה פרטית

אולם לא עניינים אלה, גם לא האשמתו של הלפרין בדין בעון נסיון לשיחוד שוטר, הם שפוצצו את בועת עומר. חברת עומר לא פורקה במהרה. את ח"כ אליעזר שוסטק, השליט האמיתי של הסתדרות העובדים הלאומית ומנהיגה של אחת מקבוצות הלחץ החזקות ביותר בחרות, אי-אפשר היה להרחיק מפעולות הכלכלית ומפלגתית. גם הלפרין לא הלך כל כך מהר. מנהיגי תנועת החרות זכו באותה תקופה לסקר מדויק של ציודם האישי וכלי ביתם, החל במקרריהם וכלה במערכות הרהיטים שלהם. שהלפרין דאג להשלימן.

הקש ששבר את גב הגמל וחשף לאור את עיסקותיו המפוקפקות של הלפרין, נמצא רק בשנת 1955. ב-15 בדצמבר שנה זו, נעצר הלפרין יחד עם אחיו מנחם הלפרין, אף הוא עובד עומר ושותפו של יעקב בכמה חברות אחרות, בעון גניבת 500 טון ברזל, שהופקדו ביום כפקדון, תמורת הלהאה שנתן להם בנק דיסקונט. על סכום של 15 אלף ל"י באותו משפט התברר כי כערבון להאחאה, נתן הלפרין לבנק מכתב פקדון על 500 טון ברזל, שחברת עומר החזיקה במחסני חברת מאגור, שהיתה למעשה חברת הפרטית של יעקב ומנחם הלפרין. אחרי חודשים, כשההל-ואה לא שולקה, החל בנק דיסקונט להתעניין בגורל הפקדון ואז התברר כי הברזל נעלם ממחסני מאגור.

במהלך המשפט נחשפו עובדות מאלפות על פעילותה של חברת עומר, שהלפרין הפך למעשה למנהל בפועל. רואי חשבון מסמכים העידו, כי כשינסו להכין את מאון החברה, חסרו מסמכים רבים. הנקטים לא היו מושלמים ולא היו האמנות, נעשו ויכוחים מטעים ורישומים מטעים בנקים, או של מכירות וקניות, לא התפועו בפנקסים. לעומת זאת הכיל חשבונות הפרטי של הלפרין תנועה גדולה של כספים. בלי פירוט מסמכים, והיתרה הכספית הראתה שהלפרין חייב 200 אלף ל"י לחברת עומר.

אחרי גילויים אלה, לא יכול היה הלפרין להמשיך בפעילותו כמנהל עומר. חברת עומר בלעדיה, היתה כמו גוף בלי נשמה. אולם הלפרין הצליח להתחמק מכל עונש. אחרי שמשפטו נמשך שנים, הורה היועץ המשפטי על הפסקת הפעולות נגדו. באותו זמן הפסיקה חברת עומר את פעילותה, ועורכי הדין שטיפלו בתיק, מטעם שני הצדדים, נפטרו. כמו במקרים רבים אחרים, הצליח הרמאי הלפרין להציל את עורו, בעוד שרמאים קטנים ממנו ריצו את עונשם.

★ ★ ★

במקום פשיטת רגל, שטרות

אם הפסיק הלפרין את פעולותיו במסגרת עומר, לא חסרו לו מסגרות אחרות. כדי לטות את קורי מזימותיו הכלכליות, הוא הקים חברות פיקטיביות, פרש את רשתו על פני כל חיי הכלכלה והמסחר של המדינה. את דירתו המפוארת, שכונת בתי השוקולד של תל-אביב, ברחוב הברמן 12, החליף בחילוי של אחיו בצהלה. את מכונותיו החליף מדי פעם במפוארות יותר. אשתו בת-שבע הפכה לאשת החברה התל-אביבית, תפחה שמלות יקרות אצל התופרות המשובחות ביותר, נסעה לרומא כדי ללמוד ציור, הפכה פעילה בארגון נפגעי השיחוק אילנשיל-פולין. כוחו העיקרי של הלפרין היה בהוצאת כספים והונאה. הוא הצליח לרמות גם את הנהירים והחשדנים שבסוחרים ובתעשיינים הישראליים. שמות החברות אותן ניהל כביכול, מספרי הטלפונים שלהן, פנקסי הציקים שלו מחיית-ריסר בנקים, ובעיקר התנהגותו המשכלת וכוח-דיבורו, פעלו פעולה היפנוטית על כל אדם, עמו בא הלפרין במגע. סוחרים היו מתפתים מהבטחותיו והחזיקים קלים תמורת השקעה קטנה, תעשיינים היו הולכים אחריו, כדי שיצילם מתסבוכות, ואותה הצעה היו מפקידים בידי את כל כספם. כדי להבין כיצד הצליח הלפרין להוציא בדרך זו מאית אלפי ל"י, מאנשים ומחברות, די להתבונן בכמה מקרים המעידים על הכלל. מחברת בשם פלדת ניין בע"מ, הצליח הלפרין להוציא סכום שהתקרב לאלף ל"י, תמורת הבטחה לספק סחורה. ברור שהסחורה לא סופקה מעולם, וגם השטרות שנתן הלפרין כפקדון, לא שולמו.

החברה נקטה בדרך החוקית. היא פנתה באמצעות עורך-דין לבית-משפט השלום, שהוציא קעבול כמה חודשים צר עיקול-נכסים נגד הלפרין. ההוצאה לפועל לא הצליחה להפעיל את הצו מעולם. קודם כל היו עוברים חודשים רבים עד שהיו מוצאים אותו. אחר-כך התברר שאין מה לעקל אצלו. כל רכושו היה רשום על שם אשתו. להלפרין עצמו, שגילגל מליונים בשוק הכספים הישראלי, לא היה עבור החוק אפילו שקל שחוק אחד.

הנוכל
יעקב הלפרין, האיש שהפיל הכלכלה הישראלית, נשנים רבות את מיטב חוגי הכלכלה הישראלית, והמושך בחוטים של תעלולי כספיות אילת.

הפעולה החוקית הבאה במקרה כזה היא הגשת התראה להכרזה כפושט-רגל, בבית-המשפט המחוזי. כשהגיע שלב זה אצל חברת פלדת ניין למשל, הופיע הלפרין אצל בעלי החברה, ביקש מהם להורות לעורכי-דינם להפסיק את הפעולות נגדו, כי הנה הוא עומד לבצע עסקה שתכניס לו כספים רבים, ואז ישלם מיד את חובותיו. הבעלים התפתו להאמין לו. הוא אף היה מוכן לתת להם שטרות, לא שלו, אלא של אחרים, של מועצת עיריית אילת למשל. אלא שמעשה שטן, השטר היה על סכום כסף גדול יותר ממה שהלפרין היה חייב לחברה. ובעלי החברה לא היססו. הוציאו מכיסם סכום כסף נוסף, נתנוהו להלפרין כדי לעגל את הסכום שבשטר שנתן להם.

בדרך זו הצליח הלפרין לרמות עשרות חברות. בתרי חרושת, סוחרים פרטיים ואף בנקים. עשרות תיקים הוגשו נגדו לבתי-המשפט, אולם רוב נושיו לא הגיעו כלל לבית-הדין. הם ידעו כי שנים יעברו עד שיקבלו בדרך משפטית פסק-דין, וגם אז יספקו להם תשלום של 100 ל"י לחודשי, על חשבון 100 אלף הלירות שהלפרין חייב להם, ולא היתה בינם כל ערובה שהלפרין ישלם אף את ה-100 ל"י האלה. בדרך זו המשיכו האנשים והחברות, שחששו לכספם לתמוך בהלפרין ולתת לו עוד כספים, מתוך תקווה שיעשה עסק מוצלח ויחזיר להם חלק מכספם.

★ ★ ★

תרופות-אילת ופקדונות-שווא

אפילו את אוצריה-המדינה הצליח הלפרין לרמות בדרך זו. האיש שהציג את עצמו כסגן, ואף הופיע בדרכות אלה, עיזר שלמעשה היה רק רב"ט בצה"ל, היה חייב לבית-המכס בחיפה סכום של כ-50 אלף ל"י, כאשר הוציא סחורות ובמקום תשלום מכס נתן שטרות. בית-המכס הטיל עיקול על רהיטיו של הלפרין. הלפרין מיהר לבית-המכס, הצליח לשכנע את מנהליו, כי כדאי להם, במקום העיקול, לקבל המחאות, לפחות על חלק מהכסף. הם הסכימו. במאוחר גילו כי לא היה להן כיסוי.

הרבה מקרים הסכימו נושיו לקבל אחוז קטן מסכום החוב, לותר על השאר, מתוך ידיעה שאחרת לא יוכו לראות אפילו פרוטה מכספם. אולם רוב הקרבנות בוחרים להשאר בצל. כאלה הם האחים שטיין מצרפת, שהשקיעו יותר מחצי מיליון ל"י בעסקת פורנירים עם עומר, וחזרו לצרפת ללא

פרוטה בכיסם. כאלה היו ממנויו של הלפרין, ליסקובסקי ובן-יעקב, הקבלנים שטרן ורובין מירושלים, הסוחר אליעזר מטלון מתל-אביב, חברת עולמית למוצרי אסבסט, חברת חרות ההסתדרותית למוצרי אינסולציה, ועוד עשרות רבות של חברות מכובדות ועשירות.

אחד הקרבנות הגדולים ביותר היה בנק פויכטוונגר בירושלים, שהעדיף להיגונן ביותר מרבע מיליון ל"י ובלבד שלא יתפרסם בעולם-המסחר הנוק העצום שנגרם לו בשע-תו, כתוצאה מעסקה עם הלפרין ושות'. באחד הימים התייצב בפני מנהל סניף הבנק הירושלמי, מאיר, מכרו הנושן אוטו הילב, סוחר סקסטיל ידוע ובעלה של חברת הילוטקס, ביקש יחד עם יעקב הלפרין הלוואה על סכום של 300 אלף ל"י, מאיר לא בדק הרבה מה הן הערבויות הממשיות, שהפקידו הלפרין והילב ברשות הבנק: מחסני סקסטיל שערכם הגיע בקושי ל-50 אלף ל"י. ההלוואה לא הוחזרה ברובה, הסקסטיל נמכר בפחות מ-50 אלף ל"י, והנהלת הבנק החליטה להשטות את העסקה והפסידה את היתרה.

אוטו הילב היה שותפו של בן-אפרים לא רק לעסקה הכושלת של הסקסטיל, כי אם גם לעסקות אחרות. שהלפרין היה נוהג לבצע מאחורי גבו של הילב, שהיה ידוע כאדם מהימן וישר, יחד עמו ביצע גם כמה עסקות-מכירה של מיטות ושמיכות, למחנה המטיילים האילתי, במחירים מופ-קעים, באישורו של בן-אפרים.

הלפרין לא הסתפק רק בשטח המסחר. הוא שלח ידו גם בשטח התעשייה. עדיין תלוי ועומד, בבירור משפטי, תיק פלילי, שהוצא על ידי היועץ המשפטי של ממשלת ישראל נגד הלפרין ושותפו, המאשים אותו ב-41 פרטי-אישום: ביצירת הפצת תרופות-האליל אפיקור (זיילה רויאל), והס-יאתה בפרסומים מוזיפים, כתוצרת-חזון מאושרת. בין הבנקים הנוספים שפגעו בעסקיהם עם הלפרין היו גם בנק נורווגי-אידולק שהתפרק עקב עסקות אלה ובנק פ.ק.א. הפולני, שמהלך, אשר ניהל את העסקות עם הלפרין, הוחזר לפולין, וחקר על ידי משרת הבטחון הפולני והוגלה, על פי השמועה, לסיביר.

★ ★ ★

שטרות עירוניים טובים למחזור

עיסקותיו של הלפרין, שנהג תמיד לנעול נעליים בעלות סוליות קרפ עבות, כדי להגבית את קומתו הנמוכה, גררו כמה מקרבנותיו, שסובכו על ידו, אל מעגל המזימים, המועלים והמרמים. אחד מאלה היה משה ספיר, קופאי באש"ד, שהיה יד ימינו של הלפרין זמן רב. ספיר היה מנהל השכירות של מחלקת השכירות באש"ד. גם הוא, כמו שותפו הלפרין, היה מצויד בידע מעשי של שנות עבודה בשכרני רואי-חשבונות. בתוקף תפקידו בי-אש"ד, ביצע ספיר עסקות בסכומים של מאות אלפי ל"י, שורמו בדרך הלפרין, על שיום אחד נתפס על ידי ועדת חקירה פנימית של אש"ד.

כשנחקרו מעילותיו של ספיר, התגלתה שורה ארוכה של התחכמויות פליליות, נהגו למסור את חסכו-נותיהם לקופה מיוחדת, תמורת ריבית של 9%, ספיר שיכנע אותם למסור לו את החסכונות, תמורת ריבית בגובה 15%, הלוואה את הכסף לחברים אחרים בריבית של 24%. מלבד זאת יזף ספיר את חתימתו של קרובו, חבר אש"ד שנפטר, הצליח לקבל את דמי-הביטוח שלו בלי צר-ירוש, וזיף חתימות של שכירים וחברים, נתן לשכירים מפורטים חלק מסכום הפיצויים שהגיעו להם, נטל את היתר לעצמו, היה שותף לחברה שסיפקה תלבושות לחברי אש"ד, ואף קיבל ממנה אחוזים.

ספיר נידון לשהו וחצי מאסר. כששוחרר, המשיך להשי-תתף בעיסקותיו של הלפרין. אנשים אחרים, שנרתמו לרשת היוזפים והמעילות של הלפרין, היו עורך-הדין צבי טוב וצבי בן-אפרים. למעשה הגיע בן-אפרים לאילת כשליחו של הלפרין, שהיה זקוק לציקים ושטרות טובים, אחרי שכל החברות שבהנהלתו איבדו את שמן הטוב. תפקידו של בן-אפרים היה ברור ביותר: לקבל את תפקיד הגובר, להשתלט על משק הכספים העירוני, ולספק להלפרין את הציקים והשטרות, שהיו הבוח המניע לתעלוליו הפיננסיים, שאיש אינו יודע היכן נמצאים רהיטיו. בציקים ושטרות אלה יכול היה הלפרין להתחיל במחזור חדש של מעשי רמאות, לצורך זה היה עליו להיהפך גם לספק העיקרי ולא-השקשר הכלכלי של אילת. בעזרת חוסר-כשרונם הצבורי והכלכלי של חנוך נגר ושו-תפיו, ובעזרת בן-אפרים, שהפך במהרה לשליטה הכל-יכול של אילת, השיג הלפרין את מטרותו.

אולם הלפרין ובן-אפרים שגו רק במהלך אחד במשחק הרמאים המשוכלל שלהם. בעת פעולתם באילת, התברר להם, כי על סרף זה עט כבר עיט נוסף. באילת פעלה גם חוליתו של שרגא פיקסלר, המממן והמפעיל של זלמן דמוכר הקבלן, יהודה בויס, הסוחר האילתי שברח לגרמניה, וסוחרים אילתיים אחרים. חולית שרגא פיקסלר הספיקה להשתלט על ענף המסחר והבנין של אילת. כדי להצליח בפעולותיהם, היה עליהם לשחד את הגובר בן-אפרים.

כאן עשו הלפרין ובן-אפרים את טעותם הגורלית. הם התחלקו בשחד, ובמקום להשקיע את הכסף בעסקים משלהם, התחברו עם פיקסלר ודמוכר, החלו בעסקים משותפים. התוצאה: קופת העיר, שנמצאה חסרה כתוצאה מגניבות בן-אפרים והלפרין, לא היתה מסוגלת לשלם לדמוכר-פיקסלר תמורת שירותיהם—עבודות הבניה והספקת החמרים. פיקסלר-דמוכר לא היו יכולים לשלם להלפרין ולבן-אפרים את חלקם. הארבעה הסתכנו ביחד, החלו לזייף ולהגות.

כך השתלטה הכנופיה על אילת וכך היא נהרסה: פיקסלר-דמוכר-בן-אפרים-הלפרין נפלו כפח ונלכדו ברשת שטמנו לתושבי העיר אילת ובניה, רשת שנפרשה בנוכחותם העיוורת והאילית של חנוך נגר וחבריו.

ואשתו
בתישבע הלפרין, אשתו של יעקב ואם לשני אשת-חברה מכובדת ופעילה מאד בארגון אילנשיל-פולין.